

Een kleine verbetering van de hoeveelheid melk die van een kilo voer gemaakt wordt, heeft flinke gevolgen voor het bedrijfsresultaat. Niet voor niets dat zowel de voer- als de fokkerijwereld volop investeren om de voerefficiëntie per bedrijf en per koe te verbeteren. In een drieluik schetst Veeteelt de ontwikkelingen. **Dit is deel 1: Voeding.**

deel 1 december 2019 Voeding
 deel 2 januari 2020 Fokkerij
 deel 3 februari 2020 De praktijk

Voerefficiëntie brengt bedrijf volledig in beeld

Een goede dataverzameling van het geladen en gevreten rantsoen geeft voerspecialisten handvatten om de voerefficiëntie op bedrijfsniveau te ontrafelen. Voerefficiëntie is dan ook niet alleen een indicator voor een optimaal rantsoen, maar geeft ook een beeld van het totale bedrijfsmanagement.

TEKST JAAP VAN DER KNAAP

‘Er komt veel samen in het begrip voerefficiëntie: de kwaliteit van het ruwvoer, het voermanagement, koegezondheid, genetica en huisvesting.

Dat maakt voerefficiëntie tot een van de belangrijke kengetallen van een melkveebedrijf anno 2019.’

Aan het woord is Harma Berends, manager R&D herkauwers bij Agrifirm. ‘Maar voerefficiëntie is daarmee ook een verzamelbegrip: wanneer het getal negatief afwijkt, kunnen daar verschillende redenen voor zijn. Daarom is voerefficiëntie vooral het vertrekpunt om alle randvoorwaarden die noodzakelijk zijn voor een optimaal rantsoen, eens goed door te lichten.’

Bij voercoöperatie Agrifirm merken ze dat steeds meer veehouders het kengetal kennen en ermee aan de slag gaan. ‘Op koppelniveau krijg je een goed beeld van wat je rantsoen oplevert. Maar het nauwkeurig verzamelen van de voerdata is wel een vereiste. In de praktijk wordt daar nog te weinig op gestuurd.’

Twintig procent afwijking

Over fouten in rantsoenen kan Bert Koppelmans, actief bij Topcon, het voormalige DigiStar, meepraten. ‘We komen verschillen tegen tussen berekende en gevoerde rantsoenen, die soms wel oplopen tot twintig procent. Dat gebeurt niet bewust, maar komt bijvoorbeeld door een foutieve afweging van voer of het foutief afstemmen van het aantal koeien op het berekende rantsoen.’

Topcon verkoopt de Amerikaanse voermanagement-software TMR-Tracker, die nauwkeurig het daadwerkelijk geladen voer registreert en koppelingen maakt met bedrijfsmanagement-software voor melkgift en dierenaantallen om de voerefficiëntie uit te rekenen. ‘Het gros van de veehouders werkt met een rantsoenpapiertje in de cabine. Maar als je dat echt goed wilt doen, blijf je aan het hoofd rekenen. Dat is gewoon niet te doen, zeker niet bij het laden van meerdere rantsoenen.’

Via een app op de smartphone of weegindicator op de voermengwagen is bij de start van het voeren het aantal te voeren koeien en/of het totaalgewicht aan te passen, waarna de hoeveelheden te laden voermiddelen automatisch worden berekend. ‘We leveren uiteindelijk de data die de voervertegenwoordiger aan de keukentafel graag wil hebben om met de veehouder alle prestaties door te lopen’, aldus Koppelmans.

Voervoorlichters maken dankbaar gebruik van data en dat zal in de toekomst steeds belangrijker worden volgens Berends. ‘Daarmee kun je de voerefficiëntie verder ontrafelen’, zegt ze. ‘Bij een optimale omzetting van voer in melk moet het rantsoen goed berekend, ingewogen, gemengd en verteerd zijn. Sturen op maximale voeropname door ruwvoer kwaliteit en koegezondheid is cruciaal. Als je het laat liggen bij het uitgangsmateriaal, het ruwvoer, dan zie je dat uiteindelijk ook terug in de voerefficiëntie.’

Teun Sleurink, nutritionist en onafhankelijk adviseur, verzamelt al jaren voerdata met een eigen online systeem en gebruikt voerefficiëntie als check of de pensfermentatie werkt. Maar hij is ook kritisch op het kengetal. ‘Het probleem is dat je er, net als voerkosten per kilo melk, verder geen beslissing op kunt baseren’, aldus Sleurink. ‘Voerefficiëntie is namelijk een afgeleide van de melkproductie; een lage voerefficiëntie is eigenlijk altijd het gevolg van een lage productie.’

Volgens Sleurink moeten bedrijven daarom vooral ook kijken naar marginale voerkosten. Dat zijn de voerkosten die gemaakt worden om een extra kilo melk te produceren, nadat alle voerkosten voor onderhoud al zijn gemaakt. ‘Voor een extra kilo melk is 400 gram droge stof

nodig en de kosten daarvan zijn hooguit 9 cent. Wanneer je rekent dat een kilo melk bij de fabriek 34 cent oplevert, houd je van elke kilo melk extra een mooie marge over. Investeren in maatregelen die de productie en daarmee de voerefficiëntie verhogen, kunnen al snel uit.'

Relatie met melkproductie

Ook Erik Dings, verantwoordelijk voor de verkoop van rundveeadditieven bij Denkvit, onderschrijft dat de juiste interpretatie van het kengetal belangrijk is. 'Het gaat er niet om zo veel mogelijk melk van zo weinig mogelijk voer te maken, maar om het opgenomen rantsoen maximaal te benutten', aldus Dings. 'Koeien in een negatieve energiebalans geven meer melk dan ze aan voer kunnen opnemen. Dat lijkt efficiënt, maar is op de lange termijn ongunstig voor de koegezondheid. Met een product zoals gist activeer je de pensflora om de fermentatie te verbeteren. Zo haal je meer melk uit het bestaande voer.' Denkvit vermarkt het product Pro-Rumen en claimt daarbij een verbetering van de voerefficiëntie tot 8 procent. 'Het werkt vooral goed in de slechter verteerbare

rantsoenen.' Maar gebruikers van gisten zijn volgens Dings ook boeren 'die het een sport vinden om de voerefficiëntie te verbeteren'. 'Gist is uiteraard geen wondermiddel dat alle problemen kan oplossen. Wie een goede voerefficiëntie wil nastreven, moet ervoor zorgen dat alle randvoorwaarden in orde zijn.'

Welke ontwikkelingen zien de specialisten rondom voerefficiëntie? 'Nieuwe technieken en betere koppelingen zullen dataverzameling steeds klantvriendelijker maken', aldus Koppelmans. Dings verwacht dat voeradditieven een blijvende rol zullen spelen om rantsoenen te optimaliseren en Sleurink ziet het kengetal als blijvend vertrekpunt om het totale management in beeld te brengen. 'Uiteindelijk zie je dat bedrijven met de hoogste melkproductie vaak ook de beste voerefficiëntie behalen.' Berends volgt ook de ontwikkelingen rondom het individueel inschatten van voeropname op de voet. 'Er komen steeds meer initiatieven om voeropnamegegevens te verzamelen of in te schatten. Voerefficiëntie op koeniveau biedt kansen om in de toekomst koeien nog gericht en op maat te kunnen voeren.' |

▲
Via een weegindicator kan bij de start van het voeren het aantal te voeren koeien en/of het totaalgewicht worden aangepast

Deense en Franse koeien hebben **hoogste voerefficiëntie**

Nederlandse melkkoeien produceren gemiddeld 1,3 kilo melk met 4,0% vet en 3,3% eiwit per kilo opgenomen droge stof. Dat blijkt uit een internationale vergelijking van het International Farm Comparison Network (IFCN). Alleen de Deense en de Franse koeien halen meer melk uit een kilo voer. Beide

landen halen een voerefficiëntie van iets meer dan 1,4, omdat de rantsoenen relatief veel mais en krachtvoer bevatten. In Nederland ligt het aandeel vers gras en graskuil in het rantsoen op ongeveer 50 procent, in Frankrijk en Denemarken komt dat uit op ongeveer 30 procent. In Ierland ligt het aan-

deel vers gras en graskuil met ruim 80 procent nog hoger. Dat zorgt ervoor dat Ierland een lagere voerefficiëntie noteert van minder dan 1 kilo melk per kilo droge stof. In de Verenigde Staten (Californië) en Australië is de voerefficiëntie vergelijkbaar met die van Nederland.